

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

departementaal VERTROUWELIJK

**Review werkzaamheden accountants bij
NOW1 en NOW2-regeling**
Opdrachtbevestiging

Kenmerk 2021-0000143167

Versie

Datum	15 juli 2021
Status	Definitief

Colofon

Titel	Review werkzaamheden accountants bij NOW1 en NOW2-regeling
Auteur(s)	5.1.2e
Bijlagen	2
Inlichtingen	Auditdienst Rijk 5.1.2e T 5.1.2e 5.1.2e @minfin.nl

Inhoud

1	Inleiding—7
1.1	Aanleiding—7
1.2	Context—7
2	Opdracht—8
2.1	Opdrachtgever en opdrachtnemer—8
2.2	Doelstelling en overeengekomen specifieke werkzaamheden—8
2.3	Object van onderzoek, afbakening en definities—8
2.4	Rapportage—10
3	Uitvoering opdracht—11
3.1	Planning en werkzaamheden—11
3.2	Teamsamenstelling en urenbesteding—12
4	Ondertekening—13
5	Bijlage 1 Reviewbeleid SZW op accountantscontroles NOW—14
6	Bijlage 2 Auditcharter Auditdienst Rijk—16

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In 2020 heeft het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) een tijdelijke subsidieregeling tot tegemoetkoming in de loonkosten in verband met buitengewone omstandigheden vanwege de coronapandemie ontwikkeld. Het betreft de Tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging voor behoud van Werkgelegenheid, hierna aangeduid als 'NOW-regeling'.

Als sluitstuk van de controle en het toezicht op de NOW-regeling heeft SZW een reviewbeleid op accountantscontroles bij de NOW-regeling opgezet (bijlage 1 bij deze opdrachtbevestiging). Op basis van dit reviewbeleid verzoekt SZW de Auditdienst Rijk (ADR) om 25 reviews uit te voeren op de NOW1 en NOW2, in samenwerking met de Accountantsdienst van UWV (AD UWV). De Algemene Rekenkamer heeft aangegeven om vanuit haar eigenstandig controlerende taak bij maximaal 3 of 4 reviews als teamlid te willen deelnemen.

1.2 Context

In de NOW-regeling is opgenomen dat voor de subsidievaststelling een verklaring van een accountant (hierna omschreven als 'accountantsverklaring') vereist is indien het voorschotbedrag € 100.000 of meer bedraagt of het vast te stellen subsidiebedrag € 125.000 of meer bedraagt. Deze accountantsverklaring voldoet aan standaarden die door de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) zijn vastgesteld en aan het in de bijlage bij de NOW-regeling opgenomen accountantsprotocol. In het accountantsprotocol zijn 3 mogelijke accountantsproducten opgenomen.

Middels dossierreview zullen wij onderzoeken of het juiste accountantsproduct is gehanteerd en of er een deugdelijke grondslag is voor de afgegeven accountantsverklaring. De basis voor de deugdelijke grondslag ligt in de correcte toepassing van de specifieke NOW-standaarden¹ en de van toepassing zijnde accountantsprotocollen.

¹ Standaard 3900N Accountantsopdracht bij de NOW-regeling – Assurance en Standaard 4415N Accountantsopdracht bij de NOW-regeling - Aan assurance verwant, beide van 7 oktober 2020.

2 Opdracht

2.1 Opdrachtgever en opdrachtnemer

Deze opdracht wordt, in samenwerking met de AD UWV, door de ADR uitgevoerd in opdracht van Sociale Zekerheid en Integratie van SZW.

Opdrachtnemer namens de ADR is
fungeert namens de ADR als projectleider en contactpersoon.

De contactpersoon van het ministerie van SZW is

Contactpersoon van de AD UWV is

Deze opdracht wordt uitgevoerd overeenkomstig Standaard 4400N "Opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden."

Wij zullen bij het uitvoeren van de opdracht de vereisten van de Verordening inzake de onafhankelijkheid in acht nemen en de opdracht overeenkomstig de ethische voorschriften uitvoeren.

Deze opdracht wordt tevens uitgevoerd met inachtneming van het audit charter van de ADR. Het audit charter (bijlage 2 bij deze opdrachtbevestiging) beschrijft het doel, de taken, de bevoegdheden en de verantwoordelijkheden van de ADR. Net als bij iedere vraaggestuurde opdracht, wordt dit onderzoek afgerond met een korte projectevaluatie.

Vertrouwelijke gegevens, die we als reviewer inzien in het dossier van de accountant, nemen wij niet over in ons onderzoeksdossier. We volstaan dan met een verwijzing. Voor de weergave van de eventuele bevinding bij het onderzochte dossier is de vertrouwelijke informatie zelf niet nodig.

2.2 Doelstelling en overeengekomen specifieke werkzaamheden

Het doel van de reviews is om inzicht te krijgen of de betrokken accountants hun werkzaamheden toereikend hebben uitgevoerd en SZW daarover terugkoppeling te geven via een rapport van feitelijke bevindingen. Secundair doel van de reviews is het zo nodig verder verbeteren van het protocol dat door de accountants wordt gehanteerd bij de accountantswerkzaamheden t.b.v. de NOW.

2.3 Object van onderzoek, afbakening en definities

Object van onderzoek zijn de door de accountants afgegeven accountantsverklaringen bij de verantwoordingsdocumenten. De reviews richten zich op het dossier van de externe accountant dat ten grondslag ligt aan de door de accountant afgegeven verklaring. De review omvat het beoordelen van de grondslagen, de opzet en de uitvoering van de verrichte controlewerkzaamheden en de rapportage daarover, maar omvatten niet een review van alle door de accountant

uitgevoerde controlewerkzaamheden. Evenmin verrichten wij een zelfstandige accountantscontrole bij de gesubsidieerde werkgever of verstrekken wij zekerheid over juistheid en volledigheid van de betreffende verantwoordingen.

In het uit te voeren onderzoek zal naast de dossierreview ook aandacht geschonken worden aan het algemeen geldende kwaliteitssysteem dat de betrokken accountant volgt voor deze opdrachten en eventuele specifieke procedures die de accountant c.q. accountantsorganisatie heeft opgezet om de kwaliteit te waarborgen rondom de uit te voeren accountantswerkzaamheden aangaande de aanvraag tot vaststelling voor de NOW.

Het referentiekader bestaat uit:

- de betreffende versies van de NOW-regeling;
- de betreffende versies van de accountantsprotocollen (bijlage bij de regeling);
- Controlestandaard 3900N Accountantsopdracht bij de NOW-regeling – Assurance en
- Controlestandaard 4415N Accountantsopdracht bij de NOW-regeling – Aan assurance verwant.

Daarnaast is de accountant gehouden aan de regelgeving omtrent accountancy² zoals opgesteld door de NBA. Deze regelgeving is op alle accountants, dus ook op de AD UWV en de ADR, van toepassing.

Wij verzamelen de informatie over de controleaanpak van de betrokken accountantsorganisatie op basis van een voor deze reviews ontworpen vragenlijst. Vervolgens voeren we onze reviewwerkzaamheden uit aan de hand van een werkprogramma dat specifiek is gemaakt voor deze NOW-reviews. Onderzocht zal worden of de accountant voldoende en geschikte werkzaamheden heeft verricht om vast te stellen dat voor de verantwoorde kosten (de gecorrigeerde loonsom) en voor de omzetzijde, is voldaan aan de specifieke voorwaarden zoals gesteld in de NOW-regeling.

Met behulp van een werkprogramma wordt per dossier een oordeel geformuleerd:

1. een dossier wordt als toereikend beoordeeld wanneer de accountant de van toepassing zijnde accountantsprotocollen en de accountantsstandaarden correct heeft toegepast. Eventuele bevindingen die niet materieel³ zijn worden als aandachtspunt geformuleerd.
2. een dossier is ontoereikend wanneer gebleken is dat een accountant de van toepassing zijnde accountantsprotocollen of de accountantsstandaarden in materiële zin onvoldoende heeft toegepast.

Het definitieve reviewverslag wordt verstrekt aan de betrokken accountant. De reviewverslagen zijn eigendom van de ADR. Deze verslagen mogen niet openbaar gemaakt worden of verspreid worden zonder toestemming van de ADR. De reviewverslagen zijn bouwstenen voor het feitelijke rapport van bevindingen.

² Zonder limitatief te zijn, betreft dit o.a. de Handleiding Regelgeving Accountancy (HRA 2020) waar de NV COS (Nadere voorschriften controle- en overige standaarden) deel van uitmaken.

³ Een door de beoordelaar geconstateerde afwijking is materieel wanneer toleranties, zoals genoemd in de accountantsprotocollen worden overschreden. Deze toleranties vormen het uitgangspunt en zijn kwantitatief. Naast deze kwantitatieve benadering is er ook ruimte voor een kwalitatieve benadering. Het kernteam bespreekt de beoordeling van het dossier en kan ook op kwalitatieve gronden tot een ontoereikend oordeel komen (professional judgement)

2.4

Rapportage

Het rapport van feitelijke bevindingen geeft een samenvattend beeld van de uitgevoerde reviews. Met deze opdracht wordt geen zekerheid verschaft, omdat er geen controle-, beoordelings- of andere assurance-opdracht wordt uitgevoerd. In de rapportage worden daarom enkel de feitelijke bevindingen vermeld. Er wordt geen uitspraak gedaan over de betekenis van deze informatie voor de toezichtrol van SWZ. Evenmin wordt een uitspraak gedaan over het totaal van de kwaliteit en juistheid van alle door SZW ontvangen accountantsproducten.

In het rapport zal worden opgenomen:

- een geanonimiseerde recapitulatie (per regeling, per kwadrant) van de oordelen per dossier (toereikend of ontoereikend);
- een samenvatting van de bevindingen;
- een samenvatting van de aandachtspunten/verbeterpunten voor de regeling en het protocol;

In een bijlage zullen wij geanonimiseerd de bevindingen en verbeterpunten per dossier opnemen.

De opdrachtgever, de DG Sociale Zekerheid en Integratie, is eigenaar van de rapportage. De beoogde gebruiker van het rapport is de betrokken beleidsdirectie en de AD UWV.

De beoogde gebruikers zijn verantwoordelijk om te bepalen of de overeengekomen specifieke werkzaamheden toereikend en geschikt zijn voor haar toezichtsrol. De beoogde gebruikers zijn ook verantwoordelijk voor het bepalen van de betekenis van de feitelijke bevindingen voor de kwaliteit en juistheid van door SZW ontvangen accountantsproducten in zijn totaliteit.

De ADR is de interne auditdienst van het Rijk. Het rapport over dit onderzoek is primair bestemd voor de opdrachtgever met wie wij deze opdracht zijn overeengekomen. In de ministerraad is besloten dat het opdrachtgevende ministerie waarvoor de ADR een rapport heeft geschreven, het rapport binnen zes weken op de website van de rijksoverheid plaatst, tenzij daarvoor een uitzondering geldt. De minister van Financiën stuurt elk halfjaar een overzicht naar de Tweede Kamer met de titels van door de ADR uitgebrachte rapporten en plaatst dit overzicht op de website.

3 Uitvoering opdracht

3.1 Planning en werkzaamheden

De termijn voor het indienen van de aanvraag tot vaststelling is voor de NOW1 regeling 31 oktober 2021 en voor de NOW2 regeling 6 januari 2022.

Wij zullen op basis van de door SZW aangeleverde bestanden 25 aanvragen voor subsidievaststellingen voor review selecteren, waarbij deze reviews zullen worden verdeeld over de kwadranten I-IVa en aanvragen op grond van artikel 6a, waarbij een rapportage door een accountant verplicht is. Tevens lijkt een spreiding over de verschillende accountantsorganisaties een aandachtspunt. Van de geselecteerde aanvragen zal UWV de subsidiebeschikking, de verantwoordingsdocumenten en accountantsproducten aan de ADR ter beschikking stellen.

Met betrekking tot de NOW-1 en NOW-2 verrichten wij de volgende werkzaamheden:

1. opstellen van een werkprogramma voor de uitvoering van de reviews;
2. doornemen van de subsidiebeschikking, aanvraag tot vaststelling en de accountantsproducten van de geselecteerde verantwoordingen;
3. samenstellen van de reviewteams, bestaande uit één medewerker van de AD UWV en één medewerker van de ADR, onder wie tenminste één RA of AA die verantwoordelijk is voor de vaktechnisch juiste uitvoering van de review en het opstellen en afstemmen van het reviewverslag;
4. contact opnemen met de voor een review geselecteerde accountant en deze verzoeken vooraf enkele documenten zoals, controleaanpak, de groepsstructuur, geconsolideerde jaarrekening 2019, omzetberekening referentieperiode, omzetberekening meetperiode en aansluiting loonsom met verzamelloonstaat, aangiften en betalingen aan ons toe te zenden;
5. uitvoeren van de review aan de hand van het werkprogramma;
6. opstellen van een conceptverslag met de bevindingen en het oordeel ('toereikend' of 'niet toereikend') van de review;
7. via hoor, wederhoor afstemmen van het concept reviewverslag met de accountant;
8. definitief maken van het reviewverslag;
9. rapporteren aan SZW over de feitelijke bevindingen op basis van de uitgevoerde werkzaamheden.

Wij zullen het werkprogramma in juni 2021 opstellen. De uitvoering van de reviews is afhankelijk van de aanlevering van de dossiers door SZW en van de beschikbaarheid van de medewerkers van de AD UWV en van de ADR. Planning voor de uitvoering is:

- Maandelijks overleg voortgang met UVB van SZW;
- juli opstellen werkprogramma;
- augustus/september, review 10 dossiers;
- oktober, bespreking concept bevindingen;
- oktober, review 8 dossiers;
- november, review 7 dossiers;
- december, afronding reviews en opstellen samenvattend rapport van de feitelijke bevindingen.

3.2 **Teamsamenstelling en urenbesteding**

Onder coördinatie van de projectleider zullen de genoemde reviews steeds door twee medewerkers worden uitgevoerd. Eén medewerker van de AD UWV en één medewerker van de ADR, waarvan minimaal 1 medewerker certificerend accountant is. Bij maximaal 3 of 4 reviews zal een medewerker van de Algemene Rekenkamer deelnemen als teamlid.

De ADR kent een systeem van interne kwaliteitsborging. Hiertoe behoort dat voor deze opdracht intern een gerichte kwaliteitstoets wordt uitgevoerd.

Wij verwachten voor de uitvoering van de werkzaamheden door de ADR in totaal circa 1.800 uur nodig te hebben. 200 Uur voorbereiding en coördinatie, 1.400 uur voor de uitvoering van de reviews en 200 uur rapportering en projectleiding.

De uren van de AD UWV, voor het uitvoeren van 25 reviews en het tegenlezen van plan van aanpak, werkprogramma en het rapport van feitelijke bevindingen, zijn hierin niet meegenomen.

Naar verwachting zal de teambezetting kwalitatief en kwantitatief toereikend kunnen worden bemenst voor uitvoering van de opdracht.

Bij eventuele knelpunten in de planning van de uitvoering en oplevering van de reviewverslagen zal tussentijds overlegd worden door de contactpersonen van de ADR, AD UWV en SZW.

4 Ondertekening

Ondergetekenden zijn deze opdracht overeengekomen en stemmen in met de inhoud van deze opdrachtbevestiging.

5.1.2e

29 juli 2021

5.1.2e

15 juli 2021

5 Bijlage 1 Reviewbeleid SZW op accountantscontroles NOW

Aanleiding en doel reviewbeleid

Als sluitstuk van de controle en het toezicht op de NOW-regeling stelt SZW een accountantsreviewbeleid op. Het doel hiervan is het beoordelen van de kwaliteit en juistheid van door accountants in het kader van de controlewerkzaamheden bij de NOW afgegeven rapportages. Secundair doel van de reviews is het zo nodig verder verbeteren van het protocol dat door de accountants wordt gehanteerd bij de accountantswerkzaamheden t.b.v. de NOW. Een derde doel betreft het effect dat uitgaat van het aankondigen van dergelijke reviews. Accountants kunnen immers onderzocht worden op hun werkzaamheden voor de NOW en de verwachting is dat hier een preventieve werking van uitgaat. Een dergelijke accountantsreview is ook door de Algemene Rekenkamer (ARK) geadviseerd in haar rapport⁴ n.a.v. M&O-beleid binnen de NOW-regeling. In overleg met de Auditdienst Rijk (ADR), UWV en Uitvoering Van Beleid (SZW), komt SZW hiervoor tot het volgende plan van aanpak.

Opzet

Er zal middels dossierreviews door de ADR (in samenwerking met de Accountantsdienst (AD) van UWV) een oordeel worden gegeven over de juistheid van het accountantsproduct (wordt het kwadrantenstelsel correct toegepast) en de kwaliteit van het accountantsproduct (is er een deugdelijke grondslag aanwezig voor de uiting van de accountant) uit hoofde van de vereisten voortvloeiende uit de NOW regeling. De basis voor de deugdelijke grondslag ligt in de toepassing van de specifieke NOW standaarden en het accountantsprotocol. In het uit te voeren onderzoek zal naast de dossierreview ook aandacht geschonken worden aan het algemeen geldende kwaliteitssysteem dat de betrokken accountant volgt voor deze opdrachten en eventuele specifieke procedures die de accountant c.q. accountantsorganisatie heeft opgezet om de kwaliteit te waarborgen rondom de uit te voeren accountantswerkzaamheden aangaande de aanvraag tot vaststelling voor de NOW. Naast de beschreven doelen van de review kan tevens worden geleerd van de uitkomsten ten behoeve van eventuele toekomstige regelingen waarbij (accountants)controles mogelijk ook een rol kunnen spelen. De review heeft een preventief karakter en is onderdeel van de gehele controlepiramide binnen de NOW. Van de accountant wordt verwacht dat hij handelt conform het kwaliteitssysteem voor accountants en het NOW-accountantsprotocol volgt zoals dat, na intensief overleg met de NBA, door de werkgroep Controleprotocollen (COPRO) van de NBA als uitvoerbaar is bestempeld.

Omvang

Vanwege de omvang van het aantal subsidieaanvragen binnen de NOW is de omvang van de accountantsreview relatief beperkt. Dit is ook wenselijk vanuit het oogpunt dat we de administratieve lasten willen beperken. Het uitgangspunt is om in beginsel 25 reviews uit te voeren, waarbij deze reviews zullen worden verdeeld over de kwadranten I-IVa waarbij een rapportage door een accountant verplicht is. De omvang van het aantal reviews kan in beginsel gelijk over de kwadranten worden verdeeld. Omdat dit een eerste review is van de accountantsverklaringen ligt het immers in de rede om d.m.v. de reviews een beeld te krijgen van alle relevante kwadranten. Daarnaast is het risicoprofiel per kwadrant op voorhand niet eenduidig omdat bijvoorbeeld 'financiële' risico's uit hoofde van de

⁴ [Uitkomsten onderzoek naar M&O-beleid van NOW-regeling | Kamerstuk | Algemene Rekenkamer](#)

grootte van de NOW-subsidie enerzijds en risico's volgend uit de gemiddelde omvang of specialisatie van een accountantskantoor anderzijds niet per definitie in hetzelfde kwadrant zullen zitten. De reviews zullen binnen de kwadranten door middel van een aselechte steekproef worden geselecteerd.

In aanvulling op bovengenoemde voorgenomen reviews voert UVB al reviews uit op de aanvragen tot vaststelling waar geen verklaring bij benodigd is (< € 20k voorschot/€ 25k subsidie) of een derdenverklaring (>€ 25k subsidie/<€ 125k subsidie).

Type organisatie	Organisatie die niet voldoet aan criteria controleplicht	Organisatie die voldoet aan criteria controleplicht
Subsidiebedrag		
<€ 20.000,- voorschot of € 25.000,- subsidie	Geen verklaring (steekproefsgewijze controle)	
=>€ 25.000,- subsidie < € 125.000,- subsidie	Derdenverklaring (steekproefsgewijze controle)	
< € 375.000	I. Aan assurance verwante opdracht, inclusief aanvullende werkzaamheden (NVCOS Standaard 4415N)	III. Assurance-opdracht met beperkte mate van zekerheid, inclusief aanvullende werkzaamheden (NVCOS Standaard 3900N)
>= € 375.000	II. Assurance-opdracht met beperkte mate van zekerheid, inclusief aanvullende werkzaamheden (NVCOS Standaard 3900N)	IV. Assurance-opdracht met redelijke mate van zekerheid (NVCOS Standaard 3900N)
Aanvraag niveau werkmatschappij (artikel 6a van de regeling)	IVa. Assurance-opdracht met redelijke mate van zekerheid (NVCOS Standaard 3900N)	

Uitvoering

SZW is eigenaar van deze reviewopdracht. ADR zal de review uitvoeren (in samenwerking met UWV/AD) en zal hiertoe op basis van dit document een werkplan opstellen. Dit werkplan zal nog worden gedeeld met SZW, UWV en UVB (SZW) voordat de reviews daadwerkelijk plaatsvinden. De eerste reviews zullen zo spoedig mogelijk aanvangen waarbij in Q3 een significant aantal reviews zal hebben plaatsgevonden. De ADR levert uiterlijk in november 2021 in ieder geval een eerste rapportage aan de opdrachtgever op basis van de dan gedane reviews inclusief eventuele aanbevelingen. Volgend op deze rapportage zal een evaluatie van de resultaten en het proces plaatsvinden met in ieder geval ADR, UWV, UVB (SZW) en SZW.

6 Bijlage 2 Auditcharter Auditdienst Rijk

AUDIT CHARTER AUDITDIENST RIJK

1. Het audit charter van de ADR

Dit audit charter van de Auditdienst Rijk (ADR) bevat de algemene uitgangspunten voor de uitoefening van de interne auditfunctie bij de rijksdienst. Deze interne auditfunctie is op grond van de Comptabiliteitswet 2016 opgedragen aan de ADR en is nader uitgewerkt in het Besluit Auditdienst Rijk (Staatsblad 2018, 218). Dit audit charter beschrijft het doel, de organisatorische inbedding, de taken, de bevoegdheden en de verantwoordelijkheden van de ADR en zijn opdrachtgevers.

2. Missie en visie ADR

De missie en visie van de ADR zijn vastgelegd in het ondernemingsplan ADR van 3 april 2017 en luiden als volgt.

Missie

De ADR is de onafhankelijke interne auditor van de Rijksdienst en de auditautoriteit in Nederland voor de Europese Commissie. De professionals van de ADR leveren een proactieve bijdrage aan de kwaliteit van de Rijksdienst met onderzoek naar sturing, beheersing en verantwoording. Dit doet de ADR in nabijheid van de opdrachtgever, in onafhankelijkheid en met passende deskundigheid.

Visie

De medewerkers van de ADR zijn gesprekspartner op het gebied van financiële, organisatie- en IT- vraagstukken, verandertrajecten en het beheer van Europese geldstromen. De onderzoeksuitkomsten bieden handelingsperspectief voor de opdrachtgevers en inspireren hen van elkaar te leren.

3. Positionering ADR: objectief en onafhankelijk

De ADR vervult voor alle ministeries de interne auditfunctie. De interne auditfunctie is erop gericht meerwaarde te leveren en de activiteiten van de organisatie te verbeteren. De interne auditfunctie helpt de ministeries hun doelstellingen te realiseren door op basis van een systematische en gedisciplineerde aanpak de doelmatigheid van de processen van governance, risicomanagement en beheersing te evalueren en te verbeteren.

De ADR valt beheersmatig onder het ministerie van Financiën. De ADR is daarmee weliswaar onderdeel van Financiën, maar kent wel departementale lijnen van opdrachtgeverschap en rapportering. De ADR werkt één op één voor de individuele ministers. De ADR voert zijn taken als interne auditdienst in professionele onafhankelijkheid uit. De ADR is daarbij gebonden aan de voorschriften inzake onder meer objectiviteit en onafhankelijkheid, zoals die zijn opgenomen in de gedragsregels van de beroepsorganisaties. De ADR mag op het terrein van opdrachtaanvaarding, uitvoering en rapportering van niemand instructies aanvaarden. De ADR is onafhankelijk van de lijn en staat los van de dagelijkse interne beheersingsmaatregelen, die in de diverse onderdelen van de onderscheiden bedrijfsprocessen zijn geïntegreerd. Door de onafhankelijke positionering heeft de ADR rechtstreeks toegang tot de ambtelijke en politieke leiding van de ministeries. De ADR voorkomt elke vorm van belangenverstrengeling (in wezen en schijn). Alle auditors die werkzaam bij of verbonden zijn aan de ADR dienen jaarlijks een schriftelijke bevestiging van hun persoonlijke onafhankelijkheid te ondertekenen.

4. Taak en opdracht ADR

In artikel 1.1 van de Comptabiliteitswet 2016 is de ADR gedefinieerd als "het dienstonderdeel van het ministerie van Financiën dat belast is met de uitoefening van de auditfunctie bij het Rijk". De door de ADR uit te voeren wettelijke taak vindt zijn grondslag in artikel 2.37, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 (CW 2016), waarin staat dat de ADR rapporten over de jaarverslagen opstelt (die door de Minister van Financiën aan de Algemene Rekenkamer worden gezonden). Deze taak en de overige taken van de ADR zijn nader uitgewerkt in het Besluit Auditdienst Rijk.

Artikel 3 van het Besluit Auditdienst Rijk werkt de taak uit die volgt uit artikel 2.37, eerste lid, van de CW 2016. Deze taak omvat het verschaffen van zekerheid in de vorm van een accountantsoordeel over de getrouwheid van de financiële overzichten in het departementale jaarverslag en het verrichten van onderzoek naar het gevoerde begrotingsbeheer, het financieel beheer, de materiële bedrijfsvoering en de daartoe bijgehouden administraties. Ook onderzoek naar de totstandkoming van de in het jaarverslag opgenomen niet-financiële informatie maakt deel uit van de wettelijke taak. Het product van de wettelijke taak is het jaarlijkse auditrapport bij het jaarverslag en de daarin opgenomen controleverklaring. Voorts is de ADR op grond van artikel 3 van het Besluit Auditdienst Rijk belast met het onderzoek naar het Financieel Jaarverslag van het Rijk en naar de centrale administratie van de schatkist van het Rijk. Ten slotte kan de ADR op grond van artikel 3 van het Besluit Auditdienst Rijk van een minister de opdracht krijgen om onderzoek uit te voeren naar een door de Tweede Kamer aangewezen 'groot project'.

In het kader van artikel 7 van het Besluit Auditdienst Rijk verricht de ADR op verzoek van de politieke en ambtelijke leiding voorts zogenoemde vraaggestuurde onderzoeken naar het beleid en de bedrijfsvoering. Ook kan de ADR op basis van dit artikel op verzoek een controleverklaring afgeven bij de jaarrekeningen van agentschappen. Tot slot voert de ADR in het kader van artikel 7, aanhef en onder d, van het Besluit Auditdienst Rijk in opdracht van de betrokken ministers werkzaamheden uit ten behoeve van de Europese Commissie, waarbij de voorschriften uit de Europese regelgeving leidend zijn. De ADR is in dit verband de auditautoriteit voor bepaalde fondsen of treedt als certificerende instantie op. Verder is de ADR belast met het verrichten van controlerende activiteiten ten aanzien van andere communautaire programma's en is de ADR verantwoordelijk voor de controle van de aan de Europese Unie af te dragen eigen middelen.

Vanwege zijn rol als onafhankelijke interne auditor kan de ADR diensten die een bedreiging vormen voor de naleving van de fundamentele beginselen niet leveren. Een voorbeeld hiervan is (structurele) ondersteunende of administratieve dienstverlening. Dergelijke werkzaamheden leiden tot het risico van zelftoetsing en zijn daarmee een bedreiging voor de objectiviteit en onafhankelijkheid.

5. Opdrachtgevers ADR

De SG van een ministerie treedt doorgaans namens de minister op als opdrachtgever van de ADR. Voor vraaggestuurde dienstverlening kan ook het management op lager niveau opdrachtgever zijn, indien daartoe gemandateerd door de SG (bijvoorbeeld via de vastgestelde klantafspraken op departementaal niveau).

Bijzondere vormen van opdrachtgeverschap zijn:

- Departementsoverstijgende opdrachten waartoe in interdepartementaal verband is besloten (bijvoorbeeld opdrachten die de ADR uitvoert op verzoek van de

Interdepartementale Commissie Bedrijfsvoering Rijksdienst, de ICBR). Op grond van de interdepartementale besluitvorming die leidt tot een verzoek aan de ADR om deze opdrachten uit te voeren, vindt de opdrachtverlening hiervoor mede namens de minister plaats.

- De controle van projecten die door de Tweede Kamer onder de Regeling grote projecten zijn aangewezen. Deze opdrachten dienen in eerste instantie te worden gezien als een opdracht van de Tweede Kamer aan de minister. De rapportage aan de Tweede Kamer vindt dan ook via de verantwoordelijke minister plaats. Wel is hierbij afgesproken dat de minister het rapport van de ADR ongewijzigd doorstuurt naar de Tweede Kamer (met de mogelijkheid om desgewenst in een begeleidende brief op dit rapport te reageren).
- Onderzoeken die de ADR uitvoert ten behoeve van de Europese Commissie, onder meer in de functie van auditautoriteit en certificerende instantie. Het feit dat deze rapporten worden toegezonden aan de Europese Commissie laat onverlet dat de minister opdracht geeft aan de ADR deze onderzoeken uit te voeren. Ook hier is de minister dus de opdrachtgever van de ADR.

Daarnaast kunnen zich bijzondere situaties voordoen waarin een opdrachtgever een verzoek doet aan de ADR om een opdracht uit te voeren. De ADR zal dan per geval de opdrachtaanvaarding bezien.

6. SG-commissie ADR

Op grond van het Besluit Auditdienst Rijk is er een SG-commissie ADR ingesteld. Deze SG-commissie ADR behartigt het gemeenschappelijke belang van de ministeries als opdrachtgevers van de ADR. De SG van het ministerie van Financiën is de voorzitter van de SG-commissie ADR.

De taken van de SG-commissie ADR zijn beschreven in artikel 11 van het Besluit Auditdienst Rijk en luiden als volgt:

- het toezien op de kwaliteit van de dienstverlening van de ADR;
- het bespreken van het jaarplan, jaarverslag en transparantieverlag van de ADR;
- het adviseren over de vijfjaarlijkse evaluatie van de ADR.

7. Het departementale audit comité

Op grond van de Regeling audit committees van het Rijk heeft het audit comité tot taak het adviseren van het departementale management op ten minste de volgende drie terreinen:

- a. het borgen van de kwaliteit van de bedrijfsvoering en de financiële verslaggeving;
- b. de regie op het auditbeleid;
- c. het risicomanagementbeleid en de uitkomsten daarvan.

De ADR en de directie FEZ ondersteunen het audit comité als deskundige bij zijn advisering aan het departementale management.

8. Jaarplancyclus ADR

Systematiek voor planning en sturing

Voor de planning en sturing van de werkzaamheden van de ADR is de dienstverlening opgedeeld in drie blokken:

- vaste vraag;

- variabele vraag;
- vraag Europese Unie.

De **vaste vraag** betreft jaarlijks terugkerende producten, waaronder die welke voortvloeien uit de taken van de ADR met betrekking tot het onderzoek naar de verantwoording en het beheer van het Rijk (artikel 3 van het Besluit Auditdienst Rijk). Het vertrekpunt is dat de ADR de producten die onder de vaste vraag vallen, uitvoert binnen de uren die daarvoor voor alle ministeries in totaliteit zijn geraamd. Knelpunten binnen de 'box vaste vraag' worden ADR-breed opgevangen. Indien dat niet mogelijk is, zal tekortschietende capaciteit in de 'box vaste vraag' uiteindelijk moeten leiden tot een andere prioriteitstelling in de variabele vraag.

Om de vaste vraag met de gewenste kwaliteit en binnen het urentotaal te kunnen uitvoeren, is de ADR mede afhankelijk van de andere partijen in het proces. Uitgangspunt is dat de 'three lines of defence' (operationeel management, controller en interne auditfunctie) optimaal zijn ingericht. Verdere randvoorwaarden zijn:

- De directies FEZ leveren een conceptjaarverslag over het afgelopen jaar op volgens het in de Regeling Rijksbegrotingsvoorschriften (RBV) bepaalde tijdstip en voorzien met een onderliggend dossier, waarin op controleerbare wijze vastligt hoe iedere post of artikelbedrag is opgebouwd.
- De directies FEZ zorgen samen met de beleidsdirecties voor een interne beheersing die een systeemgerichte controleaanpak van de ADR mogelijk maakt en waarbij sprake is van een tijdige oplevering van de benodigde dossiers en documenten, zoveel mogelijk op basis van afspraken in een PbC-lijst ('prepared by client'). Jaarlijks evalueert de ADR de PbC-afspraken met de directies FEZ en worden deze afspraken zo nodig bijgesteld.

De **variabele vraag** vloeit voort uit artikel 7 van het Besluit Auditdienst Rijk en betreft opdrachten die voorzien in specifieke behoeften van de leiding van het ministerie. De probleemstelling van de opdrachtgever staat daarbij centraal. De vraagstelling is flexibel en sluit aan op actuele vraagstukken die bij het betrokken ministerie spelen. De variabele vraag wordt op twee manieren vorm gegeven:

- a. via een 'box variabele vraag'. Deze box bevat uren die nog niet zijn toebedeeld aan een specifiek departement, omdat de capaciteit daarvan wordt ingezet op basis van rijksbrede afwegingen. Daarbij gaat het wel om departementale auditbehoeften, niet om rijksbrede audits (daarvoor is er een afzonderlijk ICBR-budget). Om ruimte te houden voor audits naar nieuwe risico's en onverwachte incidenten wordt deze capaciteit niet vooraf bij de opstelling van het jaarplan ingevuld per departement, maar wordt deze gedurende het jaar ingezet (mede omdat op het moment van totstandkoming van het jaarplan niet alle auditbehoeften al specifiek en in detail bekend zijn).

Elk ministerie kan een beroep doen op de capaciteit die beschikbaar is in de box variabele vraag. Het ministerie richt zijn verzoeken op dit terrein aan de betrokken accountdirecteur van de ADR. Het SG-overleg is de eigenaar van de uren in de box variabele vraag en besluit over de allocatie daarvan (zowel bij de opstelling van het jaarplan als daarna). Het SG-overleg stelt hiertoe vooraf criteria vast en laat de toepassing daarvan – mede om praktische redenen – over aan de ADR. Indien zich gedurende het jaar nieuwe auditbehoeften bij de ministeries voordoen, beziet de ADR aan de hand van de vastgestelde criteria of deze verzoeken gehonoreerd kunnen worden met de uren uit de box variabele vraag. De besluitvorming binnen de ADR vindt plaats in het directieteam. De

ADR rapporteert in het voortgangsbericht en in het jaarverslag rapporteren over de besteding van de uren in de box variabele vraag.

- b. via eigen departementale urencontingenten voor elk ministerie en een afzonderlijk urencontingent voor de ICBR. Onderzoeken die verband houden met rijksbrede risico's worden vanuit het ICBR- urenbudget uitgevoerd en niet vanuit de box variabele vraag. De SG, de bestuursraad of het audit committee van het betrokken ministerie respectievelijk de ICBR bepaalt jaarlijks aan welke onderzoeken de ADR deze uren besteedt. Het audit committee adviseert en ondersteunt het departementale management bij het monitoren van de uitvoering van de geplande onderzoeken.

De **vraag Europese Unie** tot slot wordt voor elk ministerie afzonderlijk gepland. De bevoegdheid tot deze werkzaamheden volgt uit artikel 7, aanhef en onder d, van het Besluit Auditdienst Rijk. Dit betreft de werkzaamheden die nodig zijn om als lidstaat Nederland invulling te geven aan de voorschriften uit de Europese regelgeving.

Documenten jaarplancyclus

- Voor aanvang van jaar t wordt het jaarplan ADR opgesteld. Elk ministerie stelt vervolgens de departementale klantafspraken vast.
- Kort na de zomer van jaar t beschrijft de ADR in het voortgangsbericht de stand van zaken rond de uitvoering van het jaarplan ADR in het eerste halfjaar.
- In het voorjaar van jaar t+1 legt de ADR in het transparantie- en jaarverslag verantwoording af over de gang van zaken in jaar t.

In het voorjaar van jaar t+1 brengt de ADR de auditrapporten bij de jaarverslagen uit (elk auditrapport bevat een controleverklaring bij de financiële overzichten die zijn opgenomen in het desbetreffende jaarverslag). Daarbij stelt de ADR een rijksbrede samenvatting op van de hoofdlijnen van deze auditrapporten. In het najaar van jaar t brengt de ADR een tussentijds rijksbreed beeld uit.

9. Verantwoordelijkheden opdrachtgevers ADR

Het departementale management draagt de verantwoordelijkheid voor:

- het opstellen van het departementale jaarverslag en de daarin opgenomen financiële overzichten;
- het begrotingsbeheer, het financieel beheer, de materiële bedrijfsvoering en de daartoe bijgehouden administraties;
- de totstandkoming van de beleidsinformatie;
- de verantwoording over de bedrijfsvoering.

De opdrachtgever verschaft de ADR toegang tot alle informatie die relevant is voor het opstellen van het departementale jaarverslag (zoals de vastleggingen, documentatie en andere aangelegenheden) en verstrekt de ADR de aanvullende informatie die de ADR vraagt voor het doel van zijn werkzaamheden. De opdrachtgever verleent de ADR onbeperkt toegang tot personen binnen het ministerie noodzakelijk voor het verkrijgen van controle-informatie.

De ADR vraagt conform de voorschriften van de beroepsorganisaties een schriftelijke bevestiging van het management aangaande de verantwoordelijkheden van het management, waarin begrepen de verantwoordelijkheden van het management voor het voorkomen en detecteren van fraude en het in kennis stellen van de ADR van eventuele of vermoede fraude.

Correctiebladen voor het departementale jaarverslag die worden ingediend nadat de ADR een auditrapport bij dat jaarverslag heeft uitgebracht, worden conform de procedures die zijn beschreven in de Regeling Rijksbegrotingsvoorschriften door de ADR geaccordeerd.

Voor bovenstaande onderwerpen kunnen door de opdrachtgever en de ADR afzonderlijke afspraken worden gemaakt. Over de overige bedrijfsvoeringsaangelegenheden en facilitaire aspecten kunnen dienstverleningsovereenkomsten met de ministeries worden afgesloten.

10. Bevoegdheden ADR

Toegang ADR tot departementale informatie

De bevoegdheden van de ADR liggen vast in het Besluit Auditdienst Rijk: in artikel 5 voor wat betreft de taken genoemd in artikel 3 (wettelijke taak) en in artikel 8 voor wat betreft de taken genoemd in artikel 7 (vraaggestuurde dienstverlening).

Alle verkregen informatie behandelt de ADR als vertrouwelijk, in overeenstemming met de gedrags- en beroepsregels van de beroepsorganisaties NBA, NOREA en IIA/NL en in overeenstemming met de wet- en regelgeving inzake informatiebeveiliging en bescherming van persoonsgegevens (zie paragraaf 17 van dit audit charter).

Toegang ADR tot informatie bij derden

De ADR is bevoegd bij derden die overheidsgelden - inclusief Europese middelen - besteden c.q. ontvangen rechtstreeks inlichtingen in te winnen dan wel controlewerkzaamheden te verrichten voor zover de bevoegdheid daartoe aan de minister is verleend of door de Europese regelgeving wordt bepaald. Het is dan ook van belang dat van de zijde van het ministerie voldoende bevoegdheden tot controle worden voorbehouden bij de instellingen waarmee bestuurlijke en/of financiële banden worden onderhouden.

De controles door de ADR bij derden zullen veelal, doordat gebruik kan worden gemaakt van de resultaten van door andere accountants al verrichte controle bij de betrokken instelling, het karakter hebben van een aanvullend onderzoek dan wel een review. De wettelijke basis om de controledossiers in te zien van (openbare) accountants die zijn belast met de controle van instellingen die collectieve middelen ontvangen en uitgeven (bijvoorbeeld subsidies) is generiek geregeld in de artikelen 6.3 en 6.5 van de Comptabiliteitswet 2016. Op grond hiervan is de ADR tevens bevoegd bij de desbetreffende instellingen nadere inlichtingen in te winnen dan wel een onderzoek in te stellen. Ten aanzien van specifieke uitkeringen is generiek in de Financiële- verhoudingswet geregeld dat de ADR informatie kan inwinnen (incl. uitvoeren van reviews) bij de accountants die fungeren bij provincies en gemeenten. Daar waar sprake is van Europese geldstromen, gelden primair de Europese voorschriften.

11. Afstemming met de Algemene Rekenkamer

Voor de doelmatigheid en doeltreffendheid van het controlebestel bij het Rijk is het van belang dat de ADR en de Algemene Rekenkamer – ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid – zo goed mogelijk met elkaar samenwerken. De ADR en de Algemene Rekenkamer voeren daartoe regelmatig overleg met elkaar om de operationele planning en uitvoering van de werkzaamheden zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen. Deze afstemming vindt zowel plaats op het niveau van de jaarplanning (zoals ten aanzien van het bespreken van de risico's per ministerie) als op het niveau van het controleproces (voortgang van de uitvoering van de wettelijke taak en de daaruit resulterende bevindingen).

12. Relatie met het directoraat-generaal van de Rijksbegroting

Binnen het ministerie van Financiën is het directoraat-generaal van de Rijksbegroting (DGRB) verantwoordelijk voor (de coördinatie van) het begrotingsbeleid en de beheersing van de uitgaven van de rijksoverheid. In dat kader draagt de directie Begrotingszaken mede zorg voor de regelgeving en de kwaliteit van de financiële functie en de auditfunctie binnen het Rijk.

De ADR rapporteert niet over de uitkomsten van de op de ministeries uitgevoerde controles en onderzoeken aan het ministerie van Financiën, waaronder DGRB. Rapportering geschiedt uitsluitend aan de politieke en ambtelijke leiding van het opdrachtgevende ministerie. Wel is het mogelijk dat de ADR bepaalde rijksbrede onderzoeken uitvoert en daarover rapporteert aan rijksbrede gremia (bijvoorbeeld de ICBR en het IOFEZ). Over de uitvoering van deze rijksbrede onderzoeken wordt in interdepartementaal verband besloten.

13. Eigenaarschap en openbaarmaking van rapporten ADR

De ADR verwoordt de resultaten van onderzoeken in een (schriftelijk) rapport. Elk rapport wordt in concept besproken met de opdrachtgever voordat het rapport definitief wordt uitgebracht (principe van hoor-en-wederhoor).

Eigenaarschap van ADR-rapporten

De rapporten van de ADR zijn primair bestemd voor de opdrachtgever met wie de opdracht is overeengekomen. De opdrachtgever is de eigenaar van het rapport.

Het kan gebeuren dat de ADR bij de uitvoering van een onderzoek dat wordt uitgevoerd in opdracht van het lagere management op bevindingen stuit waarvan de ADR het wenselijk acht dat deze onder de aandacht worden gebracht van de leiding van het betrokken ministerie. In dat geval verzoekt de ADR de desbetreffende opdrachtgever om de hogere leiding hierover op correcte wijze in te lichten. De ADR ziet er vervolgens op toe dat de opdrachtgever hieraan adequaat gevolg geeft. Indien de opdrachtgever hierin tekort schiet, informeert de ADR uit eigen beweging de leiding van het ministerie. In uitzonderlijke omstandigheden – bijvoorbeeld als het gaat om aanwijzingen voor of vermoeden van fraude – richt de ADR zich bij voorbaat rechtstreeks (zonder tussenkomst van de opdrachtgever) tot de hoogste leiding respectievelijk de Europese instanties indien dat vereist is.

Openbaarmaking van (halfjaarlijkse overzichten van) rapporten van de ADR

Op grond van besluitvorming in de ministerraad van 19 februari 2016 geldt de volgende beleidslijn voor het openbaar maken van (halfjaarlijkse overzichten van) rapporten van de ADR.

De minister van Financiën stuurt elk halfjaar een overzicht naar de Tweede Kamer met de titels van door de ADR uitgebrachte rapporten en plaatst dit op de website van de rijksoverheid (www.rijksoverheid.nl). Het overzicht bestaat uit een lijst rapporten per ministerie, een lijst rapporten over onderzoeken die zijn uitgevoerd ten behoeve van de Europese Unie en een lijst algemene producten van de ADR. De lijst rapporten ten behoeve van de Europese Unie bevat niet alleen rapporten die zijn gericht aan een ministerie, maar ook rapporten voor eindbegunstigden, managementautoriteiten en de Europese Commissie. Rapporten over de controle van geheime uitgaven, rapporten die vertrouwelijk zijn uitgebracht aan de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst en de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst en anderszins als staatsgeheim gerubriceerde rapporten komen niet op het overzicht.

Het opdrachtgevende ministerie waarvoor de ADR een rapport heeft geschreven, plaatst het rapport binnen zes weken op de departementale pagina van de website van de rijksoverheid, tenzij er redenen zijn die zich hiertegen verzetten (zoals de veiligheid van de

Staat, vertrouwelijke bedrijfs- en fabricagegegevens, persoonsgegevens, het belang van internationale betrekkingen en de economische en financiële belangen van de Staat). Dit laatste is ter beoordeling van de betrokken bewindspersoon. Op de website worden de eindrapporten geplaatst die de ADR heeft uitgebracht, met uitzondering van eindrapporten en passages daarin die op grond van genoemde redenen vertrouwelijk moeten blijven.

Deelrapporten, waaronder ook interim-rapportages en management letters, staan wel op de lijsten van de ministeries maar worden niet actief op de website geplaatst, omdat de relevante uitkomsten van deze deelrapporten hun beslag krijgen in de eindrapporten. Voor rapporten op de lijst van onderzoeken ten behoeve van de Europese Unie die zijn uitgebracht aan derden, zoals eindbegunstigden, managementautoriteiten en de Europese Commissie, geldt dat op verzoek van de Tweede Kamer, in overleg met betrokkenen bepaald wordt of en in welke vorm deze verstrekt worden. De rapporten op de lijst met algemene producten van de ADR worden door de minister van Financiën op de website geplaatst.

14. Uitgangspunten voor het omgaan met opdrachtspecifieke informatie

Uitgangspunten voor het delen van informatie binnen de ADR

De beroepsregels voor auditors stellen voorwaarden aan het omgaan met vertrouwelijke gegevens (vertrouwelijkheid). Ook als ambtenaar is elke medewerker van de ADR op grond van de afgelegde eed of belofte gehouden zaken die hem uit hoofde van zijn functie vertrouwelijk ter kennis komen of waarvan hij het vertrouwelijke karakter moet inzien, geheim te houden. Dit betekent dat grenzen zijn gesteld aan de toegang, het gebruik en het verspreiden van auditdossiers.

Het uitgangspunt van het kennismanagement bij de ADR is dat informatie zo breed mogelijk toegankelijk is voor alle ADR-medewerkers. Uiteraard dient opdracht(gever)specifieke informatie slechts door een ADR- medewerker te worden geraadpleegd en verwerkt voor zover dit passend is te achten in het kader van het beroepsmatig handelen binnen de hem of haar opgedragen functie of taak (professioneel gedrag).

Geheime of gerubriceerde informatie wordt afgeschermd, zodat deze alleen toegankelijk is voor geautoriseerde medewerkers (veelal uitsluitend het opdrachtteam). Verder zijn ADR- medewerkers uiteraard gehouden aan de bepalingen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (zie verder paragraaf 17 van dit audit charter).

Binnen een ministerie worden verschillende onderzoeken uitgevoerd in het kader van de wettelijke taak dan wel Europese regelgeving enerzijds en vraaggestuurde dienstverlening anderzijds. De projectleiders van de ADR die de verschillende onderzoeken binnen één ministerie uitvoeren, informeren elkaar na afstemming met de opdrachtgever onderling over de bevindingen uit hun onderzoeken indien en voor zover die relevant zijn voor de onderzoeken van de andere projectleiders, bijvoorbeeld als het gaat om het niet naleven van wet- en regelgeving of om signalen voor fraude.

Wet openbaarheid van bestuur

Indien de ADR op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) wordt verzocht om inzage in rapporten die niet openbaar zijn gemaakt op grond van de in paragraaf 13 van dit audit charter beschreven beleidslijn, treedt de ADR in contact met de directie voorlichting van het betrokken ministerie, zodat dit ministerie conform de beleidslijn een besluit kan nemen over het al dan niet openbaar maken van de desbetreffende rapporten. Deze directie is op de hoogte van de te volgen stappen in de Wob-procedure en wint daarover zo nodig juridisch advies in.

Algemene Rekenkamer

De Algemene Rekenkamer onderzoekt jaarlijks de financiële verantwoordingen van het Rijk en rapporteert daarover aan de Staten-Generaal. Voor haar werkzaamheden maakt de Algemene Rekenkamer gebruik van de uitkomsten van de onderzoeken van de ADR. Daartoe heeft de Algemene Rekenkamer inzage in de dossiers van de ADR (artikel 7.18 van de Comptabiliteitswet 2016). De Algemene Rekenkamer krijgt voor het uitoefenen van haar taak op verzoek ook toegang tot het dossier van een vraaggestuurde opdracht die door de ADR is uitgevoerd. De ADR stelt de opdrachtgever hiervan op de hoogte.

Europese instanties

De Europese Commissie en de Europese Rekenkamer hebben op grond van de Europese regelgeving toegang tot dossiers die betrekking hebben op uitgevoerde onderzoeken die vallen binnen de categorie vraag Europese Unie.

Samenwerkingsverband KOA

Door of namens de drie beroepsorganisaties NBA, NOREA en IIA/NL vindt er periodiek een extern kwaliteitsonderzoek plaats om te toetsen in hoeverre het stelsel van interne kwaliteitsbeheersing van de ADR naar behoren is opgezet en functioneert. Deze kwaliteitsstoetsing wordt uitgevoerd door het samenwerkingsverband KOA. Het KOA heeft voor het uitvoeren van de kwaliteitsonderzoeken toegang tot de dossiers van de ADR.

Parlementaire enquête en parlementair onderzoek

Op grond van de Wet op de parlementaire enquête kan een parlementaire enquêtecommissie schriftelijke inlichtingen vorderen alsook afschriften of kennisneming van documenten. In de wet zijn bepalingen opgenomen om de vertrouwelijkheid van de documenten te waarborgen. In het geval van een parlementair onderzoek kan de desbetreffende commissie de verantwoordelijke minister verzoeken om de gewenste documenten te overleggen (Regeling parlementair en extern onderzoek).

15. Deskundigheid en professioneel handelen

De auditors van de ADR zijn bij het uitvoeren van hun werkzaamheden gehouden aan de gedrags- en beroepsregels van de beroepsorganisatie waarvan zij lid zijn (NBA, NOREA en IIA/NL). Auditwerkzaamheden vereisen een specifieke professionaliteit, ervaring en kennis. Deze vereisten zijn uitgewerkt in professionele standaarden zoals vastgesteld door deze beroepsorganisaties. Het handelen en functioneren van de ADR is gebaseerd op deze standaarden. De medewerkers van de ADR moeten voldoende kennis en ervaring voor de uitvoering van opdrachten hebben. Indien binnen de ADR onvoldoende kennis en ervaring voor een specifieke opdracht aanwezig is, zal deze door de ADR intern of extern verkregen dienen te worden.

16. Kwaliteitsborging ADR

Stelsel van interne kwaliteitsbeheersing

De beroepsorganisaties van auditors schrijven voor dat de ADR dient te beschikken over een stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Het doel van dit stelsel is het waarborgen van de vakinhoudelijke kwaliteit van de werkzaamheden van de ADR. Jaarlijks wordt het stelsel door de ADR geëvalueerd. Deze evaluatie is gericht op het beantwoorden van de vraag of er aanleiding is tot actualisering of aanpassing van het stelsel. Deze evaluatie bestaat uit een onderzoek naar de opzet van het stelsel en een interne kwaliteitsstoetsing naar de werking van het stelsel.

Door het samenwerkingsverband KOA wordt vanuit de NBA een extern onderzoek uitgevoerd naar het kwaliteitsstelsel van de ADR. De uitkomsten van deze evaluaties worden beschreven in het transparantieverslag van de ADR.

Handboek Auditing Rijksoverheid

Het Handboek Auditing Rijksoverheid (HARo) heeft tot doel de kwaliteit en efficiency van de aanpak van de ADR te bevorderen. Het HARo geeft invulling aan het streven naar uniformiteit en eenheid van opvatting in wijze van planning, uitvoering en rapportering binnen de ADR. In het HARo zijn de geldende standaarden en richtlijnen van de beroepsorganisaties verwerkt. Het handboek geldt voor alle auditors die werkzaam zijn bij de ADR (ongeacht de vraag of en van welke beroepsorganisatie zij lid zijn). Omdat de ADR – in het belang van zijn opdrachtgevers – hoge kwaliteitsnormen nastreeft door het volgen van uniforme werkwijzen en het inzetten van effectieve hulpmiddelen, wordt de naleving van het HARo bewaakt. Medewerkers die afwijken van de vastgelegde afspraken zullen daarop door het management worden aangesproken.

Klanttevredenheid

Als professionele organisatie laat de ADR periodiek een meting uitvoeren naar de tevredenheid van de opdrachtgevers. De uitkomsten daarvan worden besproken met de SG-commissie ADR en daaraan worden verbeteracties gekoppeld. Kwaliteitsaspecten die vanuit het perspectief van de opdrachtgever van belang zijn, zijn in elk geval:

- a. het nakomen van afspraken;
- b. het bieden van handelingsperspectief aan de opdrachtgever;
- c. doelmatigheid van de uitvoering: het efficiënt omgaan met de capaciteit van de auditdienst en de tijd van de opdrachtgever alsmede de snelheid van rapporteren.

Klachtenprocedure

Ondanks het voortdurende streven naar het leveren van producten die voldoen aan hoge kwaliteitseisen, kan het voorkomen dat een opdrachtgever een klacht heeft over het functioneren van de ADR. Daartoe beschikt de ADR over een klachtenregeling, die op aanvraag beschikbaar is voor de opdrachtgevers. Opdrachtgevers kunnen een klacht indienen bij hun ADR-contactpersoon (doorgaans de betrokken accountdirecteur). Deze contactpersoon is de eerst aangewezen om een oplossing voor de klacht te vinden. De contactpersoon informeert het hogere management en de compliance officer van de ADR over de klacht. De compliance officer neemt de klacht in behandeling.

Wanneer de opdrachtgever de voorgestelde oplossing onvoldoende vindt, kan hij de klacht escaleren naar een hoger niveau binnen de ADR conform de wijze waar op de verantwoordelijkheden voor het kwaliteitsbeleid zijn belegd. De meest gebruikelijke gang zal dus zijn: eerst bij de projectleider, dan de accountdirecteur en ten slotte de onderzoeksdirecteur of de algemeen directeur.

Transparantie- en jaarverslag

Jaarlijks laat de ADR in het transparantie- en jaarverslag aan de opdrachtgevers en belanghebbenden zien op welke wijze de ADR het afgelopen jaar heeft gefunctioneerd en hoe de kwaliteit van de producten en diensten is geborgd. Ook wordt beschreven welke interne ontwikkelingen er gaande zijn om deze kwaliteit verder te verhogen.

17. Informatiebeveiliging en bescherming van persoonsgegevens

Informatiebeveiliging en maatregelen gericht op de bescherming van persoonsgegevens zijn van cruciaal belang om de rechten en de privacy van alle belanghebbenden te waarborgen en ervoor te zorgen dat de gegevensverzameling en -verwerking binnen de

ADR op adequate wijze worden beschermd. De ADR conformeert zich aan het informatiebeveiligingsbeleid en het privacybeleid van het ministerie van Financiën.

Het informatiebeveiligingsbeleid en het privacybeleid van het ministerie van Financiën geven uitvoering aan de verplichtingen die voortvloeien uit het Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst 2007 (VIR 2007), het Voorschrift Informatiebeveiliging Rijksdienst Bijzondere Informatie 2013 (VIR- BI 2013), het Beveiligingsvoorschrift 2013 (BVR 2013), de Baseline Informatiebeveiliging Rijksdienst 2017 (BIR 2017) alsmede de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Uitvoeringswet Algemene Verordening Gegevensbescherming (UAVG). Daarnaast zijn de auditors van de ADR bij het uitvoeren van hun werkzaamheden gehouden aan de gedrags- en beroepsregels van de beroepsorganisatie(s) waarvan zij lid zijn (IIA/NL, NBA en/of NOREA). Fundamentele beginselen hierbij zijn: professionaliteit, vertrouwelijkheid, integriteit, vakbekwaamheid, zorgvuldigheid en objectiviteit.

De ADR streeft naar een hoog niveau van informatiebeveiligings- en privacybewustzijn. Alle medewerkers van de ADR dienen op verantwoorde wijze om te gaan met (persoons)gegevens die hij/zij ontvangt of verwerkt en met IT-middelen die hij/zij daarbij gebruikt. De leiding van de ADR draagt er zorg voor dat de ADR-medewerkers hierbij adequaat worden gefaciliteerd en ziet erop toe dat intern is geborgd dat de maatregelen voor informatiebeveiliging en bescherming van persoonsgegevens worden nageleefd.

Invulling taken en verplichtingen Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Het ministerie van Financiën is verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG en heeft dit gepubliceerd in zijn privacyverklaring. De ADR heeft – als organisatorische eenheid binnen het ministerie van Financiën – de invulling van het privacybeleid van Financiën nader uitgewerkt. Uitgangspunten hierbij zijn dat de ADR voldoet aan de AVG en dit efficiënt invult door gebruik te maken van de faciliteiten die zijn ingericht door het ministerie van Financiën of door het Rijk, zodat de onderzoeken enerzijds conform de AVG en anderzijds op praktische wijze uitgevoerd kunnen worden. De invulling van het privacybeleid door de ADR is van toepassing op alle onderzoeken die uitgevoerd worden. Waar noodzakelijk worden in de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met het desbetreffende departement, naast een referentie naar de invulling van het genoemde beleid, specifieke afspraken opgenomen. Mochten zich situaties voordoen waarbij het noodzakelijk is op opdrachtniveau afwijkende afspraken te maken dan wordt dit in de opdrachtbevestiging opgenomen. Daarmee vormen het Besluit Auditdienst Rijk, dit audit charter, het document “invulling privacybeleid ministerie van Financiën door de ADR”, het verwerkingsregister ministerie Financiën en de DVO gezamenlijk de context van de dienstverlening binnen welke de onderzoeken worden uitgevoerd door de ADR.

18. Inwerkingtreding

Dit audit charter is vastgesteld door de SG-commissie ADR in haar vergadering van 17 april 2019, treedt in werking met ingang van 1 mei 2019 en vervangt de voorgaande versie.

11 april 2019